

*Сур Ірина Сергіївна, слухач магістратури
факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Алексєєнко Ірина Вікторівна, д.п.н., проф.*

ПРОБЛЕМА НАСИЛЬСТВА: ПОШУКИ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ В ГЛОБАЛЬНОМУ І РЕГІОНАЛЬНОМУ МАСШТАБІ

Розвиток держави та суспільства безпосередньо залежать від економічного, соціального, фізичного та духовного здоров'я сім'ї. Становище сім'ї, своєю чергою, залежить від ставлення держави до її проблем, інтересів і потреб. У ході реформування економічної та соціальної сфери української держави з'явилися несприятливі фактори, які негативно позначилися на становищі сім'ї. Психолого-педагогічна робота при попередженні насильства є необхідним компонентом існування та розвитку дружньої сім'ї та міцних сімейних відносин [1].

Дослідженнями даної проблематики займалися такі вчені як Ю.Р. Йосипов, Т.М. Малиновська, М.В. Євсюкова, І.О. Бандурка, С.М. Заброда, І.І. Томусякова, Т.В. Хуторянська, О.М. Ткаленко та інші науковці.

У Загальній декларації прав людини, яка проголошена в 1948 році Генеральною Асамблеєю ООН, зазначено, що кожна людина має однакові права (стаття 2), що кожна людина має право на життя, свободу та особисту недоторканність (стаття 3), а також, що ніхто не повинен бути підданий покаранню, жорстокому, нелюдському чи принижуючому його гідність поводженню та тортурам (стаття 5) [2].

Конституція України зводиться до того, що кожна людина має однакові права та обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості [3]. Наша держава є однією з перших країн СНД, яка ухвалила Закон «Про попередження насильства в сім'ї».

Насильство в сім'ї, безсумнівно, є великим порушенням прав людини, що підтверджено як у міжнародних правових актах, так і у рішеннях міжнародної інституції, однією з яких є Європейський суд з прав людини (далі – Європейський суд) [8].

Справа «А проти Сполученого Королівства» стосується фізичного насильства в сім'ї відносно дитини. Заявником є хлопець, якому на час звернення до Європейського суду було лише 10 років та його молодший брат, які протягом довгого часу страждали від фізичного насильства та катувань вітчима. При розгляді справи на національному рівні сторона захисту обвинуваченого не заперечував самі факти неодноразового побиття хлопця, а навпаки намагалася довести, що це було виправдано та необхідно, оскільки потерпілий був складною дитиною, і не підкорювався дисципліні як вдома, так і у школі. За рішенням Європейського суду покарання хлопця було не гуманним та принизливим, що в свою чергу, є порушенням статті 3 Європейської конвенції. Заявникові А було присуджено моральну компенсацію шкоди у розмірі 10 тис. фунтів стерлінгів та покриття витрат у розмірі 20 тис. фунтів стерлінгів [9].

Також, велике значення у роботі захисту прав людини має діяльність омбудсмена. Це особа, на яку покладаються функції контролю за дотриманням законних прав та інтересів громадян в діяльності органів виконавчої влади і посадових осіб [10]. Відповідно до ч. 2 ст. 55 Конституції України кожна людина має право звертатися за захистом своїх порушених прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини [3].

Ю.Р. Йосипов у своїх роботах запропонував таке визначення поняття «попередження насильства в сім'ї» – це система соціальних і спеціальних заходів, спрямованих на усунення причин і умов, які сприяють вчиненню насильства у сім'ї, припинення насильства у сім'ї, яке готується або вже почалося, притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні такого насильства, а також медико-психологічна реабілітація жертв насильства у сім'ї [5].

В свою чергу, для запобігання неправомірного поводження з людиною, необхідно проводити психолого-педагогічну профілактику насильства у сім'ї.

О. Безпалько пропонує у своїй роботі таке визначення терміну «соціально-педагогічної роботи» – це різновид соціально-педагогічної діяльності, що здійснюється в певній соціальній інституції і яка спрямована на точно визначений об'єкт впливу [4].

Законом пропонує такі підстави для прийняття заходів з попередження насильства в сім'ї є:

1) заява жертви насильства в сім'ї чи члена сім'ї, щодо якого є реальна загроза скоєння насильства в сім'ї;

2) висловлене бажання жертвою насильства в сім'ї або членом сім'ї, відносно якого існує загроза вчинення будь-якого виду насильства в сім'ї та вжиття заходів з попередження насильства в сім'ї в разі, якщо повідомлення або заява надійшли не від постраждалої особи особисто;

3) одержання повідомлення про застосування насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення відносно дитини, яка є членом цієї сім'ї або недієздатного члена сім'ї .

Соціально-педагогічну роботу в Україні з сім'єю здійснюють школи, служби у справах дітей, церква, ювенальна та превентивна служби поліції, судові вихователі, відділи соціального забезпечення, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, недержавні організації за інституційним підходом як підтримка і допомога сім'ї у виконанні окремих її функцій [4].

На даний час ефективною вважається робота центрів соціальних служб сім'ї та молоді щодо запобігання всіх видів насильства у сім'ї.

Основною метою суб'єктів здійснення попередження насильства в сім'ї визначено сприяння підвищенню ефективності їхньої діяльності під час проведення заходів із припинення та профілактики всіх видів насильства в сім'ї шляхом розробки і виконання узгоджених дій, спрямованих на своєчасне припинення та запобігання фактів сімейного насильства [6].

Система соціально-педагогічної роботи з сім'єю в мережі центрів соціальних служб сім'ї та молоді відрізняється від існуючих систем тим, що вона:

1) спрямована на роботу з усіма сім'ями в кризовий період;

2) є адресною; об'єднує зусилля інших фахівців навколо проблем в сім'ї; вирішує сьогоденні проблеми сім'ї, попереджувати проблеми в майбутньому, переводить сім'ю зі стану об'єктності до стану суб'єктності свого життя; виключає розпорошеність послуг;

3) надає психолого-педагогічні послуги сім'ям за державним фінансуванням; має єдине нормативно-правове, кадрове, фінансове, науково-методичне забезпечення всіх рівнів України;

4) гнучка, підтримуюча та розвивальна щодо сімей; системна; виконує такі функції: розвивальну, захисну, перетворювальну, демократизації соціальних служб, суспільства та сім'ї; інтеграції ресурсів, фахівців в інтересах сім'ї; соціалізації сім'ї в суспільстві; орієнтації в житті сім'ї, в наданні послуг сім'ям;

5) розроблялася на основі системно-структурного підходу до роботи, складається з компонентів, які відбивають методiku її роботи і структуру, розкриваючи умови її здійснення. Основою для відбору компонентів стала їх доцільність в роботі з сім'єю [4].

Велика частка потерпілих від насильства в сім'ї не звертаються по допомогу до державних органів та установ з протидії насильству в сім'ї через страх, що ганебний факт учиненого саме стосовно них, буде приводом до насміхань у випадку розголошення. Саме такі можливі наслідки відносять досліджуваний вид правопорушення до латентних злочинів. Невипадково насильство в сім'ї, за думкою громадськості, називають «прихованою епідемією світового масштабу» [11].

Підсумовуючи вищевказане, можна зазначити, що дана робота не вичерпує всіх аспектів соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Подальшого опрацювання вимагають методичні основи і система соціально-педагогічної роботи з сім'ями в закладах освіти, виправно-трудових колоніях, притулках для дітей та жінок, службах у справах дітей, підрозділах Національної поліції та ін. організаціях [4]. Також чинна нормативно-правова база України щодо попередження насильства в сім'ї потребує вдосконалення. Проблематика вимальовується у тому, що не тільки недосконалість норм права, а й сама їх реалізація знаходяться на початкових сходинках вирішення даного питання. Отже, проблема насильства в сім'ї є актуальною, носить комплексний характер і потребує подальшого наукового дослідження [7].

Список використаних джерел

1. Пасєка Л. Нормативно-правове забезпечення механізмів державного управління у сфері сімейної політики / Л. Пасєка // Збірник наукових праць № 31. – 2012. – Вип. 31. – С.191-198;

2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015;

3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 08.02.2012).

4. Трубавіна І.М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора педаг. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / І. М. Трубавіна. – Луганськ, 2009. – 46 с.;
5. Йосипов Ю.Р. Психологічна готовність дільничного інспектора міліції щодо профілактики насильства в сім'ї : теоретико-прикладний аспект / Ю.Р. Йосипов // Збірник наукових праць. – 2011. – С.313-317;
6. Коломоєць О.Д. Адміністративно-правове регулювання відповідальності за вчинення насильства у сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.Д. Коломоєць. – Запоріжжя, 2-10. – 23 с.
7. Ткаленко О.М. Нормативно-правове забезпечення попередження насильства в сім'ї в Україні: стан та перспективи розвитку / О.М. Ткаленко // Збірник наукових праць № 3. – 2014. – С.35-38;
8. Євсюкова М.В. Насильство в сім'ї як порушення прав, закріплених у Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод: огляд рішень Європейського суду з прав людини / М.В. Євсюкова // Збірник наукових праць № 1. – 2011. – С.341-347.
9. Справа «А проти Великобританії» (Case of A v. The United Kingdom) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cirp.org/library/legal/A_v_UK1998;
10. Євтух В. Омбудсман / В. Євтух // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.:Парламентське видавництво, 2011. — С. 512.
11. Правові та кримінологічні засади запобігання насильству в сім'ї. — К. : НАВСУ, 2005.

*Устенко Дарина Олегівна, студентка будівельного факультету
Київський національний університет будівництва і архітектури*
**ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНОГО ПОРЯДКУ ЯК ЗАСОБУ
ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕВІАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПРОСТОРУ**

Для того аби повною мірою розглянути питання, необхідно з'ясувати, що являється соціальною нормою. Отож, соціальні норми — це правила, вироблені суспільством, чи групою людей у процесі їхньої життєдіяльності. Вони поділяються на моральні (правила поведінки, які склавшись у суспільстві, виражають уявлення людей про добро й зло, справедливість й несправедливість, обов'язок, честь, гідність.

Дія цих норм забезпечується внутрішнім переконанням, суспільною думкою, заходами суспільного впливу), правові (загальнообов'язкові, формально визначені певні правила поведінки, які встановлені або санкціоновані, а також охороняються державою), корпоративні (правила поведінки, самостійно встановлені громадськими організаціями, закріплені в їхніх статутах (положеннях тощо), діють у їхніх межах і ними ж охороняються від порушень за допомогою певних заходів суспільного впливу), сімейні,